

Maahanmuuttajatyö onnistunut pääkaupunkiseudulla kohtalaisen hyvin

Invandrararbetet har lyckats rätt bra i Huvudstadsregionen

Tuula Joronen

Helsingin kaupungin tietokeskuksen yhdessä Espoon ja Vantaan tilasto- ja tutkimusyksikköjen kanssa julkaisema artikkelikirja (Joronen 2005 toim.) kertoo maahanmuuttajien elinoloista ja niiden muutoksista pääkaupunkiseudulla. Elinoloja tarkastellaan kahdesta näkökulmasta, yhtäältä maahanmuuttajien itsensä kokemina, subjektiivisina elinoloina, ja toisaalta eri aikoina Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien kohtaamina ulkoisina olosuhteina. Artikkeleista käy ilmi, että pääkaupunkiseudun kuntien pitkäjänteinen ja tiivis yhteistyö on kantanut hedelmää, sillä maahanmuuttajien elinoloissa oli hyvin vähän kuntien välisiä eroja. Tosin haasteitakin riittää edelleen niin asuinolojen, palvelujärjestelmän kehittämisen kuin asennekasvatuksen piirissä. Myös maahanmuuttajien työllistymisessä on edelleen ongelmia (Joronen 2005a ja b).

1970- ja 1980-luvuilla Suomeen muuttaneet ulkomaalaiset ovat kohdanneet hyvin monokulttuurisen Suomen. Vuonna 1980 pääkaupunkiseudulla asui

En artikelsamling (red. Joronen 2005) utgiven av Helsingfors stads faktacentral tillsammans med Esbo och Vanda städers forsknings- och statistikenheter berättar om invandrarnas levnadsförhållanden och hur dessa förändrats i Huvudstadsregionen. Levnadsförhållandena analyseras ur två synvinklar, dels subjektivt av invandrarna själva, dels de yttre omständigheter som mött dem som invandrat under olika år. Artikeln visar att det långsiktiga samarbete som Huvudstadsregionens kommuner bedrivit har burit frukt, eftersom det förekom mycket små skillnader kommuner emellan i invandrarnas levnadsförhållanden. Ändå finns det många utmaningar beträffande boendet, servicen och attitydfostran. Och det faktum att många ännu inte fått arbete är fortfarande ett problem (Joronen 2005a och b).

De utlänningar som flyttade till Finland under 1970- eller 1980-talet kom till ett mycket monokulturellt Finland. År 1980 bodde det bara 5 500 utländska medborgare i hela Huvudstadsregionen, vilket

vain noin 5 500 ulkomaan kansalaista ja he muodostivat alle prosentin alueen väestöstä. Muualla Suomessa ulkomaalaiset olivat vielä harvinaisempia, heitä oli alle puoli prosenttia väestöstä. Suurin osa Suomen ja myös pääkaupunkiseudun maahanmuuttajista on muuttanut tänne vasta 1990-luvulla, eli he ovat asuneet täällä vasta kohtalaisen lyhyen aikaa. Vasta 2000-luvulle siirryttäessä Suomeen pysyvämmiin asettuneita maahanmuuttajia alkoi olla niin paljon, että voidaan alkaa puhua maahanmuuttajayhteisöistä tai etnisistä vähemmistöistä.

Nykyisin pääkaupunkiseudulla on pelkästään venäjänkielisiä kaksi kertaa niin paljon kuin kaikkia ulkomaalaisia vuonna 1990. Seuraavaksi suurimpiin kieliryhmiin kuuluvia eli somalin ja vironkielisiäkin on molempia enemmän kuin kaikkia ulkomaalaisia vuonna 1980. Vuonna 2004 pääkaupunkiseudulla oli ulkomaan kansalaisia yhteensä noin 47 000 eli lähes 5 prosenttia koko väestöstä. Vieraskielisiä oli vielä enemmän, noin 60 000 eli yli 6 prosenttia koko väestöstä.

Keskittymistä suuriin kaupunkeihin

Alueellisessa kehityksessä näyttää toistuvan kansainvälisestä kehityksestä tuttu trendi: ulkomaalaisväestön keskittyminen suurimpiin kaupunkeihin. Suomen ulkomaalaisväestöstä 44 prosenttia asuu pääkaupunkiseudulla. Erityisen voimakkaasti pääkaupunkiseudulle ovat keskittyneet pakolaisina ja turvapaikanhakijoina Suomeen muuttaneet. Nämä pääasiassa afrikkalais- ja aasialaistaustaiset maahanmuuttajat, joita 1990-luvun aikana on pyritty hajajoittamaan ympäri maata, ovat vähitellen muuttaneet lähinnä pääkaupunkiseudulle ja Turun seudulle. Hanna Ahlgrenin mukaan pakolaisten muuttoliikettä on Suomessa lisännyt se, että heitä on sijoitettu myös sellaisiin pieniin kuntiin, joissa on paljon työttömyyttä. Myös pakolaisten tarvitsemien erityispalvelujen saanti on vaihdellut suuresti alueittain,

var mindre än en procent av befolkningen. På andra håll i Finland var utlänningar ännu sällsyntare, mindre än en halv procent av befolkningen. Största delen av invandrarna har kommit till Finland och Huvudstadsregionen först på 1990-talet och har alltså bott här bara en förhållandevis kort tid. Först in på 2000-talet började det finnas så många varaktiga invandrare att man kunde börja tala om invandrarsamfund eller etniska minoriteter.

År 2004 fanns det sammanlagt 47 000 utländska medborgare i Huvudstadsregionen, vilket utgjorde 5 procent av hela folkmängden. Enbart de ryskspråkiga invandrarna i Huvudstadsregionen var dubbelt så många som samtliga utlänningar varit år 1990. De två följande grupperna i storleksordning, dvs. somalier och estniskspråkiga, är vardera flera än samtliga utlänningar var år 1980. De som har ett främmande språk som hemspråk uppgår idag till ca. 60 000, dvs. över 6 procent av folkmängden.

Anhopning i de stora städerna

På det nationella planet tycks en internationellt välkänd trend upprepas: utlänningarna anhopas i de största städerna. Rentav 44 procent av utlänningarna i Finland bor i Huvudstadsregionen. I synnerhet flyktingar och asylsökande finns här. Dessa människor med främst afrikansk eller asiatisk bakgrund, som man på 1990-talet försökte sprida till andra delar av Finland har småningom flyttat främst till Huvudstadsregionen eller Åboregionen. Enligt Hanna Ahlgren, som studerat fenomenet, har flyktingarnas flyttande i Finland ökats av det faktum att de även placerats i sådana små kommuner där arbetslösheten varit hög. Även tillgången till den specialservice som flyktingarna behövt har varierat starkt, i och med att de kommuner som tagit emot flyktingarna har haft helt fria händer att ordna service med de statsanslag som de fått för ändamålet.

koska pakolaisia vastaanottaneilla kunnilla on ollut täysin vapaat kädet sen suhteen, miten ne ovat palvelujen järjestämistä varten saamiaan ylimääräisiä valtionavustuksia käyttäneet.

Pääkaupunkiseudulle suuntautunut pakolaisten maassamuutto on kasvattanut erityisesti somalinkielisten osuutta muuhun maahan verrattuna. Tässä suhteessa kehitys on samanlaista kuin muuallakin maailmassa. Selvimmin valtaväestöstä poikkeavat maahanmuuttajaryhmät ovat yleensäkin tavanneet muita ryhmiä voimakkaammin keskittyä suurimmille kaupunkiseuduille. (Johnston ym. 2002)

Noin puolet pääkaupunkiseudun ulkomaalaisväestöstä asuu Helsingissä, mutta muuten maahanmuuttajaväestö on ajan myötä levittäytynyt varsin tasaisesti pääkaupunkiseudun eri osiin. Maahanmuuttajaväestö on asettunut erityisesti niihin pääkaupunkiseudun osiin, joissa on eniten vuokra-asuntoja: Espoossa radan varren asuntoaluille, Helsingissä ja Vantaalla erityisesti näiden kaupunkien itäisiin ja koillisiin kaupunginosiin.

Eri maahanmuuttajaryhmien alueellisessa sijoittumisessa on kuitenkin eroja. Tästä johtuen myös pääkaupunkiseudun kunnat poikkeavat toisistaan jonkin verran ulkomaalaisväestön kansalaisuusjakauman suhteen. Vantaa poikkeaa naapurikunnista selvästi EU-kansalaisten pienen osuuden vuoksi. Itäeurooppalaisten ja Afrikan maiden kansalaisten osuudet ovat vastaavasti siellä suurempia. Korkein EU-kansalaisten osuus on Espoossa ja Kauniaisissa. Myös aasialaisten osuus on Espoon ulkomaalaisväestössä naapurikuntia korkeampi. Kuntien väliset erot maahanmuuttajaväestön kansallisuusjakaumissa tulevat esiin myös eri kieliryhmien osuuksien kautta. Englanninkielisten osuus vieraskielisistä on suurin Espoossa ja pienin Vantaalla. Sen sijaan pakolaissäestön puhumien kielten osuudet olivat suurimpia Vantaalla.

Maahanmuuttajien neuvontapalveluja ja muita vastaanottopalveluita Suomessa oli 1980-luvulla tar-

Flyktingarnas flyttande inom Finland har i synnerhet utökat somaliernas andel i Huvudstadsregionen jämfört med hela landet. I det avseendet går utvecklingen åt samma håll som i andra delar av världen. De invandrargrupper som klarast avviker från ursprungsbefolkningen har i högre grad än övriga grupper sökt sig till storstadsregionerna (Johnston et al. 2002).

Omkring hälften av Huvudstadsregionens utlänningar bor i Helsingfors, men i övrigt har invandrarbefolkningen med tiden spritt sig ganska jämnt i Huvudstadsregionen. Invandrarna har slagit sig ner i synnerhet i de delar av regionen där det funnits mest hyresbostäder: i Esbo längs järnvägen, i Helsingfors och Vanda i synnerhet i dessa städers östra och nordöstra stadsdelar.

Men det finns skillnader invandrargrupper emellan i placeringen. Därför har Huvudstadsregionens kommuner lite olika nationalitetsfördelning bland sina utlänningar. Vanda avviker klart från sina grannar genom sin ringa andel EU-medborgare och större andel östeuropéer och afrikaner bland invandrarna. Största andelen EU-medborgare finns i Esbo och Grankulla. Även asiaterna utgör en större andel i Esbo än i grannkommunerna. Skillnaderna kommuner emellan i nationalitetsfördelning tar sig också uttryck i språkgruppernas andelar. Andelen engelskspråkiga är störst i Esbo och minst i Vanda. Däremot intar de språk som talas av flyktinggrupper den största andelen i just Vanda.

På 1980-talet fanns det rådgivning och övrig mottagningsservice för invandrare endast för dem som kommit hit som flyktingar. Övriga invandrare förut-sattes klara sig på egen hand. Detta läge rådde ända till medlet av 1990-talet, och i detta avseende avvek Huvudstadsregionen inte väsentligt från övriga Finland, där mottagningsservicen alltså också gällde bara flyktingarna. Och trots att man småningom, först i Helsingfors och sedermera i grannkommunerna, bildade särskilda invandrarenheter av den perso-

©Puppi Caselius

jolla ainoastaan pakolaisina maahan tulleille. Muiden maahanmuuttajien edellytettiin selviytyvän itsenäisesti. Tällaisena tilanne säilyi aina 1990-luvun puoliväliin saakka. Pääkaupunkiseutu ei tässä suhteessa 1990-luvulle tultaessa olennaisesti poikennut muusta maasta. Myös siellä palvelut rajoittuivat pakolaisten vastaanottoon. Vaikka pakolaisten vastaanottoa ja alkuvaiheen tukitoimia varten palkatusta henkilöstöstä ensin Helsingissä ja sittemmin myös naapurikunnissa muodostettiin erityiset maahanmuuttoyksiköt, oli myös uusien yksiköiden resursointi mitoitettu edelleen vain pakolaisten vastaanottoon. Vain Helsingissä myös paluumuuttajilla oli mahdollisuus päästä näiden palvelujen piiriin, ja sielläkin hyvin rajoitetusti.

nal man avlönat för flyktingservice, var resurserna även för dessa nya enheter fortfarande dimensionerade endast för mottagning av flyktingar. Bara i Helsingfors hade även de s.k. återflyttarna möjlighet att få denna service, och även där mycket begränsat.

Behov av att utvidga rådgivningen till även andra invandrargrupper än flyktingarna uppstod dels på grund av att invandrarna ökade i antal, dels för att servicen enligt nationella linjedragningar skulle ges i form av s.k. normalservice och att specialservice riktad till just invandrare skulle undvikas. Men i alla invandrargrupper gick det inte smärtfritt att självständigt söka sig till den offentliga servicen (Hirstiö-Snellman 1994). Även arbetslösheten var hög bland invandrarna.

Painetta neuvontapalveluiden kehittämiseen myös muille maahanmuuttajaryhmille kuin pakolaisille synnytti maahanmuuttajien määrän kasvun ohella se, että valtakunnallisten linjausten mukaan palvelut piti järjestää ns. normaalipalveluina ja erillispalveluiden järjestämistä maahanmuuttajille tuli välttää. Kaikkien maahanmuuttajaryhmien kohdalla itsenäinen hakeutuminen olemassa olevan palvelujärjestelmän piiriin ei kuitenkaan sujunut ongelmitta (Hirstiö-Snellman 1994). Myös maahanmuuttajien työttömyys oli korkealla tasolla.

EU:n jäsenyys käynnisti palvelujen kehittämisen

1990-luvun puolivälissä, kun Euroopan Unionin jäsenyys avasi uusia rahoitusmahdollisuuksien palvelujen kehittämiseen, koko pääkaupunkiseudulla käynnistyi voimakas kehittämistoiminta. 1990-luku olikin pääkaupunkiseudulla lukuisien maahanmuuttajien työllistämisen-, koulutus- ja palveluiden kehittämiseen keskittyneiden projektien aikaa. EU-projektien myötä myös kaupunkiohjelmien puitteissa harjoitettu pääkaupunkiseudun kuntien välinen yhteistyö maahanmuuttajatyössä syveni ja sai vakiintuneita muotoja. Kehittämistoiminnassa saatuja kokemuksia hyödynnettiin myös valtakunnallisesti lain-säädäntötyössä, jota myös tehtiin ahkerasti koko 1990-luvun ajan. Sen myötä myös maahanmuuttajien oikeudellinen asema vähitellen selkeytyi.

Pääkaupunkiseudulla 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien toteutetuissa työllistämisen- ja palvelujen kehittämishankkeissa on pyritty hyödyntämään myös maahanmuuttajien omaa asiantuntemusta mm. palkkaamalla niihin maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. Kunnat ovat myös tukeneet maahanmuuttajien omien yhdistysten toimintaa sekä myöntämällä toiminta-avustuksia että tarjoamalla toimitiloja. Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien kokemukset yhteiskunnallisesta osallistumisesta ovat Sanna Sakselan mukaan pääasiassa myönteisiä. Sekä maahan-

EU-medlemskapet satte fart på servicen

I medlet av 1990-talet, när Finlands medlemskap i Europeiska Unionen öppnade nya möjligheter att finansiera servicen, begynte en stark utvecklingsverksamhet i hela Huvudstadsregionen. Under 1990-talet började man sedan utveckla talrika sys-selsättnings-, utbildnings- och serviceutvecklingsprojekt för invandrare i Huvudstadsregionen. Det samarbete i invandrarärenden som i och med olika EU-projekt och urbana projekt började bedrivas mellan regionens kommuner fördjupades också och fick varaktiga former. De erfarenheter man fick i utvecklingsverksamheten utnyttjades också på det nationella planet inom det lagstiftningsarbete som var flitigt på gång under hela 1990-talet. Därmed blev invandrarnas rättsliga ställning också småningom klarare.

Inom de sysselsättnings- och serviceutvecklingsprojekt som allt sedan senare hälften av 1990-talet har genomförts i Huvudstadsregionen har man försökt utnyttja även invandrarnas egen sakkunskap genom att t.ex. anställa folk med invandrarbakgrund. Kommunerna har också stött invandrarnas egna föreningars verksamhet både genom att bevilja verksamhetsbidrag och ställa lokaler till förfogande. Enligt vad Sanna Saksela, som studerat frågan, kommit fram till är invandrarnas erfarenheter av samhälleligt deltagande i huvudsak positiva. Både de själva och myndigheterna upplevde att informationen löpt smidigare genom det samarbete som bedrivits mellan invandrarföreningarna och myndigheterna. Invandrarna upplevde visserligen fortfarande att de hade för lite kännedom om det finländska samhället och sina egna påverkningsmöjligheter. Samarbetet har också i huvudsak skett på de finländska myndigheternas villkor, dvs. myndigheterna har avgjort vilka ärenden det skall samarbetas i – och på vilket sätt.

På det hela taget har alltså den service som ges invandrarna utvecklas betydligt både kvantitativt och

muuttajat että viranomaiset kokivat tiedonkulun parantuneen maahanmuuttajien yhdistysten ja viranomaisten välisen yhteistyön myötä. Maahanmuuttajat tosin kokivat edelleen, että heillä oli liian vähän tietoa suomalaisen yhteiskunnan rakenteista ja omista vaikuttamismahdollisuuksistaan siinä. Yhteistyö on myös tapahtunut pääasiassa suomalaisten viranomaisten ehdoilla, viranomaiset ovat määritelleet sekä ne asiat, joiden suhteen yhteistyötä on tehty että ne tavat, joilla sitä on tehty.

Sekä maahanmuuttajille tarjolla olevien palvelujen määrä että niiden laatu ovat siis huomattavasti kehittyneet sitten 1990-luvun alun. Nykyisin uusille maahanmuuttajille on kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa tarjolla erilaisia neuvontapalveluja, koulutusta ja erilaisia muita tukipalveluita. Sosiaalista tukea tarjoavat myös maahanmuuttajien yhdistykset. Maahanmuuttajien toisen sukupolven aikuistumisen myötä maahanmuuttajatyön painopiste on siirtymässä vastaanottopalveluiden järjestämisestä yhä enemmän vähemmistöpolitiikan suuntaan. Vuosi 2004 oli tässä suhteessa merkittävä vuosi. Silloin astuivat voimaan sekä uusi ulkomaalaislaki että yhdenvertaisuuslaki.

Nykyisin kunnalliset palvelujärjestelmät näyttävät tuottavan jo varsin tasalaatuista palvelua myös maahanmuuttajille. Ainakaan maahanmuuttajien tyytyväisyydessä kunnallisiin palveluihin ei ole sanottavia eroja pääkaupunkiseudun kuntien välillä. Tämä käy ilmi Juhani Riihelän artikkelista, jossa hän vertailee neljän maahanmuuttajaryhmän, venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamlaisien elinoloja pääkaupunkiseudun kunnissa yhtä poikkileikkaustilannetta, vuotta 2002 koskevien tietojen pohjalta. Osoittautui, että pääkaupunkiseudun eri kunnissa asuvat maahanmuuttajat kokivat elinolonsa hyvin samalla tavoin, erot olivat pieniä. Eniten eroja oli eri kunnissa asuvien somalialaisten arvioissa. Vantaan somalialaiset olivat muita tyytyväisempiä elinoloihinsa, ja Helsingin ja Vantaan väliset erot olivat myös ti-

kvalitatiivisesti sedan början av 1990-talet. Numera finns det i Huvudstadsregionens alla kommuner olika rådgivningstjänster, utbildning och övrig stödservice för invandare. Socialt stöd får invandrarna även från de olika invandrarföreningarna. I och med att den andra generationen invandrare småningom blir vuxen håller tyngdpunkten allt mera på att flyttas från mottagningservice till minoritetspolitik. I detta avseende var år 2004 ett viktigt år. Då trädde en ny utlänningslag och en lag om likabehandling i kraft.

Nuförtiden verkar de kommunala servicesystemen producera ganska jämnbördig service även för invandrare. Åtminstone i invandrarnas belåtenhet med den kommunala servicen föreligger inga nämnvärda skillnader mellan Huvudstadsregionens kommuner. Detta framgår av en artikel av Juhani Riihelä, där han jämför ryssars, esters, somaliers och vietnamesers levnadsförhållanden i Huvudstadsregionen på grundval av data om en tvärsnittssituation, år 2002. Det visade sig att invandrarna i regionen upplevde sina levnadsförhållanden på mycket liknande sätt oavsett den kommun de bodde i. Störst var skillnaderna bland somalierna: i Vanda var de nöjdst med sina levnadsförhållanden, och skillnaderna mellan Vanda och Helsingfors var även statistiskt signifikanta. I Vanda var somaliernas samhällliga deltagande livligare än i grannkommunerna.

Fortfarande många fördomar bland majoritetsbefolkningen

Många goda resultat har alltså uppnåtts, men utmaningar finns fortfarande. I det finländska attitydklimatet och därmed i invandrarnas trygghet finns fortfarande mycket att förbättra. Enligt Riihelä hade bland somalierna 40 procent i Huvudstadsregionen och 50 procent i Helsingfors utsatts för åtminstone lindrigt våld, och det upplevda våldet ser ut att uppfylla kriterierna för rasism. Våldet har upplevts utanför det egna hemmet och har varit anonymt, dvs. off-

lastollisesti merkitseviä. Myös somalialaisten yhteiskunnallinen osallistuminen oli Vantaalla vilkkaampaa kuin naapurikunnissa.

Valtaväestöllä vielä paljon ennakkoluuloja

Hyviä tuloksia on siis saatu, joskin myös haasteita on edelleen edessä. Suomalaisessa asenneilmapiirissä ja sen myötä maahanmuuttajien turvallisuustilanteessa on edelleen parantamisen varaa. Riihelän mukaan kaikista pääkaupunkiseudun somalialaisista yli 40 prosenttia ja Helsingissä asuvista yli 50 prosenttia oli joutunut vähintäänkin lievän väkivallan kohteeksi, ja koettu väkivalta näyttää täyttävän rasismien tunnusmerkit. Sitä on koettu muualla kuin omassa asunnossa ja se on ollut anonyymiä eli uhrit eivät valtaosassa tapauksissa tunteneet pahoinpitelijöitään. Turvallisuustilanteessa oli havaittavissa myös kuntien välisiä eroja. Vantaan somalialaiset kokivat esimerkiksi asuinalueensa selvästi turvallisemmaksi kuin helsinkiläiset.

Maahanmuuttajien asumistaso on edelleen selvästi huonompi kuin suomalaisten keskimäärin, ainakin asumisväljyydellä mitattuna. Vuoden 2000 väestölaskentatietojen mukaan etenkin afrikkalaiset ja Lähi-idästä tulleet asuvat selvästi muuta väestöä ahtaammin (ks. Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla). Ahtaasti asumisen yleisyyteen nähden maahanmuuttajat ovat Riihelän mukaan kuitenkin yllättävän usein tyytyväisiä asuntoonsa.

Monet haasteista liittyvät myös maahanmuuttajien työllisyyteen. Verrattaessa toisiinsa elinolosuhteiden kohteena olleiden maahanmuuttajaryhmien asemaa työmarkkinoilla on nimittäin havaittu, että suuri osa näistä maahanmuuttajista on edelleen hyvin marginaalisessa asemassa työmarkkinoilla. Esimerkiksi somalialaisten ahkera kouluttautuminen Suomessa on ainakin toistaiseksi parantanut heidän työmahdollisuuksiaan odotettua vähemmän, eikä täl-

ren kände i de flesta fall inte dem som de blivit miss-handlade av. Vissa skillnader kommuner emellan kunde skönjas även i tryggheten. Som exempel upplevde somalierna i Vanda sitt eget bostadsområde som tryggare än somalierna i Helsingfors.

Invandrarnas boendestandard är fortfarande klart sämre än genomsnittsfinländarens, åtminstone mätt med boendetrymme per person. Enligt folkräkningsdata från år 2000 bor i synnerhet afrikaner och folk från Mellanöstern klart trängre än den övriga befolkningen (se Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla). Med tanke på hur vanlig trångboddheten är bland invandrarna är de enligt Riihelä förvånansvärt ofta nöjda med sin bostad.

Många utmaningar gäller också invandrarnas samsällsättningsläge. Man har nämligen kunnat konstatera att de fyra språkgrupper som ingick i studien om levnadsförhållanden fortfarande är ganska marginaliserade på arbetsmarknaden. T.ex. somalierna har trots flitiga studier i Finland ännu inte lyckats få jobb i motsvarande grad, och någon annan förklaring än fördomar och stämpling från majoritetsbefolkningens sida är svår att finna. Även det kunnande som den högt utbildade ryskspråkiga befolkningen besitter utnyttjas fortfarande bara delvis (Joronen 2005a).

Även de övriga invandrargrupperna har allvarliga problem på den finländska arbetsmarknaden. En jämförelse av hur invandrare som kommit till Finland vid olika tider fått arbete visar att de som kommit hit som flyktingar eller asylsökande och nästan alla de övriga som kommit utifrån EU, dvs. från s.k. tredje länder, ligger illa till på arbetsmarknaden. De som flyttat hit genom äktenskap har ofta löst problemet genom att bli privatföretagare. Trots att många av de invandrare som blivit företagare med tiden blivit nöjda med sitt val har valet för många ursprungligen dikterats av omständigheternas tvång. Om de som flyttat hit på grund av äktenskap blir arbetslösa får de ofta inga personliga inkomster alls, om de inte hunnit arbeta så länge i Finland att de har rätt till inkomst-

le ole helppo löytää muuta selitystä kuin valtaväestön ennakkoluulot. Myös korkeasti koulutetun venäjänkielisen väestön osaaminen on edelleen vajaakäytössä. (Joronen 2005a)

Myös muilla maahanmuuttajaryhmillä on edelleen vakavia työllistymisongelmia suomalaisilla työmarkkinoilla. Verrattaessa eri aikoina Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien työllistymistä osoittautui, että pakolaisina ja turvapaikanhakijoina tulleiden ohella myös lähes kaikki muut EU:n ulkopuolelta ns. kolmansista maista tulleet ovat heikossa asemassa suomalaisilla työmarkkinoilla. Avioliittomuuttajina maahan muuttaneet ovat usein ratkaisseet ongelman ryhtymällä itsenäiseksi yrittäjiksi. Vaikka monet yrittäjiksi ryhtyneet maahanmuuttajat ovat myöhemmin olleet tyytyväisiä tekemäänsä ratkaisuun, on se monille alun perin ollut ns. pakkoyrittäjyyttä. Avioliittomuuttajat jäävät työttömiksi jäädessään usein kokonaan vaille henkilökohtaisia tuloja, jolleivät he ole ehtineet työskennellä Suomessa niin pitkään, että heillä olisi oikeus ansiosidonnaisiin etuuksiin. Suomalaisen puolison tulot pudottavat heidät helposti tarveharkintaisten etuuksien ulkopuolelle. Toisaalta avioliittomuuttajilla samoin kuin työn takia muuttaneilla on esimerkiksi pakolaisiin verrattuna enemmän yritystoiminnan käynnistämiseen tarvittavaa sosiaalista pääomaa. (Joronen 2005b, Joronen ja Ali 2000)

relaterat bidrag. Deras finländska makes/makas inkomster är nämligen ofta så stora att de inte har rätt till de behovsprövade bidragen. Men samtidigt har äktenskapsinvandrarerna i likhet med dem som flyttat hit p.g.a. av arbetet klart mera sådant socialt kapital som behövs för att starta ett företag än vad t.ex. flyktingarna har (Joronen 2005b, Joronen och Ali 2000)

Lähteet: | Källor:

Hirstiö-Snellman Paula (1994). Maahanmuuttajat Helsingin seudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1994:9. Helsinki.

Johnston Ron & Forrest James & Poulsen Michael (2002). Are there Ethnic Enclaves/Ghettos in English Cities? *Urban Studies*, Vol. 39, No. 4. 591–618.

Joronen Tuula (2005 toim.). Maahanmuuttajien elinolot pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus. Yliopistopaino, Helsinki.

Joronen Tuula (2005a). Työ on kahden kauppa – maahanmuuttajien työmarkkina-aseman ongelmia. Artikkeliteoksessa Seppo Paananen (toim.): Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Tilastokeskus. Helsinki.

Joronen Tuula (2005b). Maahanmuuttajat yrittäjinä. Teoksessa Matti Hannikainen (toim.) : Työväestön rajat. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura 2005, Väki voimakas 18. Gummerrus Kirjapaino Oy. Saarijärvi.

Joronen Tuula ja Ali A. Abdullahi (2000). Maahanmuuttajien yritystoiminta Suomessa 1990-luvulla. Teoksessa Marja-Liisa Trux (toim.): Aukeavat ovet – kulttuurien moninaisuus Suomen elinkeinoelämässä. WSOY, Sitra 238. Helsinki.

Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 2003:14. YTV Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Helsinki.